

عامل اخلاقی

شرایط و گستره اخلاقی از منظر امامیه و آیین کاتولیک

مجتبی نوری کوهستانی

شماره ردیف ۱۶۹۱

ادبیان - ۳۴

۱۴۰۲-۵۱

www.ketab.ir

عامل اخلاقی | شرایط و گستره عامل اخلاقی از منظر امامیه و آیین کاتولیک | مجتبی نوری کوهبنانی

ناشر: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام | ویراستار: کامران محمدحسینی

طرح جلد: امین محمدلو | چاپ یکم پاییز ۱۴۰۲ | شمارگان: ۳۰۰ | چاپکو | قیمت: ۱۱۵۰۰۰ تومان

WWW.HATIF.IR @HATIF.IR	قم، خیابان شهدا، کوی ۲۴، پلاک ۳۸، کدپستی: ۳۷۱۸۵۱۶۱۱۶ تلفن: ۰۲۵۳۷۷۴۲۳۲۶	 9 786004 444439
---------------------------	---	--

سرشناسه : نوری کوهبنانی، مجتبی، ۱۳۶۵-

عنوان و نام پدیدآور : عامل اخلاقی: شرایط و گستره اخلاقی از منظر امامیه و آیین کاتولیک/ مجتبی نوری کوهبنانی؛ ویراستار کلهران محمدحسینی.

مشخصات نشر : قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام، انتشارات، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری : ۱۵۴ ص. ۵/۲۱×۲۸ س.م.

فروست : انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام؛ ۱۶۹۱:تادیان؛ ۳۴.

شابک : ۹۶۸-۶۰۰-۳۴۴-۴۴۳-۹

وضعیت فهرست‌نویسی : فیا.

یادداشت : کتابنامه:ص[۱۴۱]-[۱۴۹]:همچنین به صورت ریزتیب.

عنوان دیگر : شرایط و گستره اخلاقی از منظر امامیه و آیین کاتولیک.

موضوع : اخلاق اسلامی.

Islamic ethics

اخلاق اجتماعی — جنبه های مذهبی — اسلام.

Social ethics -- Religious aspects -- Islam

اخلاق مسیحی.

Christian ethics

اخلاق دینی — مطالعات تطبیقی.

Religious ethics -- Comparative studies

شناسه افزوده : مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام. انتشارات.

رده‌بندی کنگره : BP ۲۴۷/۸

رده‌بندی دیوبی : ۶۱/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی : ۹۴۱۰۶۵۶

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۱۱	مقدمهٔ معاونت پژوهش
۱۵	پیشگفتار

فصل اول

کلیات و مفاهیم

۱۷	مقدمه
۱۹	مفهوم‌شناسی
۱۹	۱. عامل اخلاقی
۲۰	۲. امامیه
۲۱	منابع امامیه
۲۲	الف) قرآن کریم
۲۲	ب) سنت رسول خدا ﷺ
۲۲	ج) گفتار و رفتار ائمهٔ معصومین
۲۳	د) عقل
۲۳	۳. آیین کاتولیک
۲۴	منابع آیین کاتولیک
۲۵	الف) کتاب مقدس (عهد عتیق و جدید)
	ب) سنت مسیحی یعنی رفتار و گفتار عیسی، حواریون و رسولان
۲۶	ج) کلیسا، شوراها و احکام پاپی

- ۲۷..... عقل (د)
- ۲۸..... تجربه دینی (ه)

فصل دوم

شرایط و گستره عامل اخلاقی از منظر امامیه

- ۳۰..... شرایط عامل اخلاقی از منظر امامیه
- ۳۰..... ۱. نیت
- ۳۲..... ۲. آگاهی و علم
- ۳۵..... ۳. قدرت
- ۳۵..... الف) قدرت تشخیص خوب و بد
- ۳۶..... ب) قدرت بر فعل
- ۳۸..... ۴. اختیار
- ۳۹..... الف) معانی اختیار
- ۴۰..... ب) مراتب اختیار
- ۴۱..... ج) ثواب و عقاب: آری یا خیر؟
- ۴۱..... یک. ثواب و عقاب دنیوی
- ۴۵..... دو. ثواب و عقاب اخروی
- ۴۶..... ۵. آزادی
- ۴۶..... الف) آزادی تکوینی
- ۴۶..... ب) آزادی تشریحی
- ۵۰..... ۶. عقل
- ۵۰..... الف) عقل از منظر قرآن کریم
- ۵۲..... ب) عقل از منظر روایات
- ۵۳..... ج) عقل از منظر متکلمان
- ۵۴..... د) عقل از منظر فلاسفه
- ۵۴..... یک. علامه طباطبایی
- ۵۴..... دو. آیت الله جوادی آملی

- ۵۵ ..... سه. آیت‌الله مصباح یزدی
- ۵۶ ..... (ه) عقل از منظر عرف
- ۵۸ ..... ۷. تمییز
- ۶۳ ..... ۸. بلوغ
- ۶۳ ..... الف) انواع بلوغ
- ۶۴ ..... یک. بلوغ جنسی
- ۶۴ ..... دو. بلوغ ازدواج و رشد
- ۶۴ ..... سه. بلوغ اشد
- ۶۷ ..... ب) تفاوت عاملیت اخلاقی در پسران و دختران
- ۶۷ ..... یک. عاملیت اخلاقی پسران
- ۷۰ ..... دو. عاملیت اخلاقی دختران
- ۷۳ ..... گسترهٔ عامل اخلاقی از منظر امامیه
- ۷۴ ..... ۱. خدا
- ۷۵ ..... الف) عدم صدور قبیح از خداوند
- ۷۶ ..... ب) عامل اخلاقی بودن خدا
- ۸۰ ..... کدامین شرایط
- ۸۶ ..... ۲. انسان
- ۸۶ ..... کدامین شرایط
- ۸۶ ..... الف) نیت
- ۸۷ ..... ب) آگاهی و علم
- ۸۷ ..... ج) قدرت
- ۸۷ ..... د) اختیار
- ۸۸ ..... ه) آزادی
- ۸۹ ..... و) عقل
- ۸۹ ..... ز) تمییز
- ۹۰ ..... ح) بلوغ

فصل سوم

شرایط و گسترهٔ عامل اخلاقی از منظر آیین کاتولیک

- شرایط عامل اخلاقی از منظر آیین کاتولیک
۹۱. نیت ۹۲
۹۴. آگاهی و علم ۹۷
۳. قدرت ۹۷
- الف) قدرت ذهنی (قدرت بر تشخیص خوب و بد) ۹۷
- ب) قدرت بر فعل ۹۸
۴. اختیار ۱۰۰
- ثواب و عقاب: آری یا خیر؟ ۱۰۲
۵. آزادی ۱۰۵
- الف) آزادی اراده ۱۰۷
- ب) آزادی عمل ۱۰۷
- ج) آزادانه عمل کردن ۱۰۷
- د) عقل ۱۰۸
۶. تمییز ۱۰۹
۷. بلوغ ۱۱۱
- الف) بلوغ جسمی یا طبیعی ۱۱۱
- ب) بلوغ روحانی یا ایمانی ۱۱۲
- گسترهٔ عامل اخلاقی از منظر آیین کاتولیک
۱. خدا ۱۱۴
- الف) عدم صدور قبیح از خداوند ۱۱۶
- ب) عاملیت اخلاقی خداوند ۱۱۷
- ج) کدامین شرایط ۱۱۹
- یک. نیت ۱۱۹
- دو. آگاهی و علم ۱۱۹

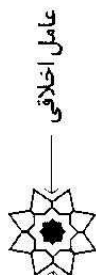
۱۲۰	سه. قدرت
۱۲۰	چهار. اختیار
۱۲۰	پنج. آزادی
۱۲۱	شش. عقل
۱۲۱	هفت. تمیز
۱۲۲	هشت. بلوغ
۱۲۲	۲. انسان
۱۲۳	الف) کدامین شرایط
۱۲۳	یک. نیت
۱۲۳	دو. آگاهی و علم
۱۲۳	سه. قدرت
۱۲۴	چهار. اختیار
۱۲۴	پنج. آزادی
۱۲۴	شش. عقل
۱۲۵	هفت. تمیز
۱۲۵	هشت. بلوغ

فصل چهارم تطبيق و مقایسه

۱۲۷	اشتراکات امامیه و آیین کاتولیک
۱۲۷	۱. در شرایط عامل اخلاقی
۱۲۸	الف) نیت
۱۲۸	ب) آگاهی و علم
۱۲۸	ج) قدرت
۱۲۹	د) اختیار
۱۲۹	تمه. ثواب و عقاب: آری یا خیر؟
۱۳۱	ه) آزادی
۱۳۲	و) عقل

۱۳۲	.....	ز) تمییز
۱۳۲	.....	ح) بلوغ
۱۳۳	.....	۲. در گسترهٔ عامل اخلاقی
۱۳۳	.....	الف) خدا
۱۳۵	.....	ب) انسان
۱۳۵	.....	افتراقات امامیه و آیین کاتولیک
۱۳۵	.....	۱. کمیت
۱۳۶	.....	۲. کیفیت
۱۳۸	.....	خاتمه: نتیجه‌گیری
۱۴۱	.....	فهرست منابع
۱۴۱	.....	الف) کتاب‌های فارسی
۱۴۵	.....	ب) کتاب‌های عربی
۱۴۹	.....	ج) پایان نامه‌ها
۱۴۹	.....	د) مقالات
۱۴۹	.....	ه) لاتین
۱۵۱	.....	نمایه‌ها

www.ketab.ir

مقدمهٔ معاونت پژوهش

حقیقت اصیل‌ترین، جاودانه‌ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که سلسلهٔ مؤمنان و عالمان صادق چه جان‌ها که در راه آن نباخته، و جاهلان و باطل‌پرستان چه توطئه‌ها و ترفندها که برای محو و مسخ آن نساخته‌اند. چه تلخ‌واقعیتی است مظلومیت حقیقت، و چه شیرین‌حقیقتی است این واقعیت که در مصاف همیشگی حق و باطل، حق سربلند و سرفراز است و باطل از بین‌رفتنی و نگونسار. این والا و بالانشینی حقیقت، گذشته از سرشت حق، وام‌دار کوشش‌های خالصانه و پایان‌ناپذیر حقیقت‌جویانی است که در عرصهٔ نظر و عمل کمر همت محکم بسته و از دام و دانهٔ دنیا رسته‌اند. و در این میان، نقش و تاثیر ادیان و پیامبران الهی، و به‌ویژه اسلام و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و جانشینان برحق و گرامی او علیه السلام، برجسته‌ترین است.

دانشمندان نام‌آور شیعه رسالت خطیر و بی‌نظیر خویش را بهره‌گیری از عقل و نقل و غوص در دریای معارف قرآن و برگرفتن گوهر ناب حقیقت از سیرهٔ آن پیشوایان و عرضهٔ آن به عالم بشری و دفاع جانانه در برابر هجوم ظلمت‌پرستان حقیقت‌گریز دانسته و در این راه دیده‌ها سوده و جان‌ها فرسوده‌اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت جان‌ها فرسوده‌اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت آدمیت هر لحظه با تولید و انتشار فزون از شمار آثار نوشتاری و دیداری و به‌کارگیری انواع ابزارهای پیشرفتهٔ سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در عرصه‌های گوناگون برای سیطره بر جهان می‌کوشند، رسالت حقیقت‌خواهان و اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی، به‌ویژه عالمان دین، بس عظیم‌تر و سخت‌دشووارتر است.

در جهان تشیع، پژوهشگران حوزوی در علوم فلسفی و کلامی، تفسیری و حدیثی، فقهی و اصولی و نظایر آن کارنامه درخشانی دارند، و تأملات ایشان بر تارک پژوهش‌های اسلامی می‌درخشد. در زمینه علوم طبیعی و تجربی و فناوری‌های جدید نیز پژوهشگران ما تلاش‌هایی چشمگیر کرده، گام‌هایی نویدبخش برداشته و به جایگاه درخور خویش در جهان نزدیک شده‌اند، و می‌روند تا با فعالیت‌های روزافزونشان مقام شایسته خویش را در صحنه علمی بین‌المللی بازابند. ولی در قلمرو پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی تلاش‌های دانشمندان این مرز و بوم آن‌گونه که شایسته نظام اسلامی است به بار ننشسته، و آنان گاه به ترجمه و اقتباس نظریات دیگران بسنده کرده‌اند. در این زمینه کمتر می‌توان رد پای ابتکارات و به‌ویژه خلاقیت‌های برخاسته از مبانی اسلامی را یافت و تا رسیدن به منزلت مطلوب راهی طولانی و پرچالش در پیش است. از این روی افزون بر استنباط، استخراج، تفسیر و تبیین آموزه‌های دینی و سازماندهی معارف اسلامی، کاوش در مسائل علوم انسانی و اجتماعی از دیدگاه اسلامی و تبیین آنها از مهم‌ترین اهداف و اولویت‌های مؤسسات علمی به‌ویژه مراکز پژوهشی حوزه‌های علمیه است.

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) در پرتو تأییدات رهبر کبیر انقلاب اسلامی و حمایت‌های بی‌دریغ خلف صالح وی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله) از آغاز تأسیس براساس سیاست‌ها و اهداف ترسیم شده از سوی حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی (مدظله) به امر پژوهش‌های علمی و دینی اهتمام داشته و در مسیر برآوردن نیازهای فکری و دینی جامعه، به پژوهش‌های بنیادی، راهبردی و کاربردی پرداخته است. معاونت پژوهش مؤسسه برای تحقق این مهم، افزون بر برنامه‌ریزی و هدایت دانش پژوهان و پژوهشگران، در زمینه نشر آثار محققان نیز کوشیده و بحمدالله تاکنون آثار ارزنده‌ای را در حد توان خود به جامعه اسلامی تقدیم کرده است.

کتاب پیش روی، پژوهشی است در قلمرو اخلاق تطبیقی ادیان که با

تلاش پژوهشگر ارجمند، حجت‌الاسلام مجتبی نوری کوهبنانی نگارش یافته است. هدف اصلی نویسنده بیان گستره و شرایط عامل اخلاقی از منظر امامیه و آیین کاتولیک برای محققان و پژوهشگران عرصه اخلاق و حوزه ادیان است.

معاونت پژوهش از مؤلف محترم و جناب آقای دکتر امیر خواص و حجت‌الاسلام والمسلمین جواد باغبانی آرانی که با مطالعه و ارائه نظریات سودمندشان، بر اتقان و غنای اثر افزوده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کند و توفیق روزافزون ایشان را از خداوند متان خواستار است.

معاونت پژوهش

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

